

ARTSI-toiminta

Järjestöille tukea oman toiminnan
systemaattiseen arviointiin ja
kehittämiseen

13.4., Pori
Kimmo Terävä

Tänään..

- Taustaa: Järjestöjen toimintaympäristö muutoksessa
- Mikä Artsi on?
- Vaikuttavuusketju ja toiminnankuvaus arvioinnin pohjana
- Vaikutusten arvioinnin välineitä Artsissa
- Loppukeskustelua

Taustaa: Järjestöjen toimintaympäristö muutoksessa

- Rahoittajat odottavat yhä enemmän tuloksia ja toiminnan vaikuttavuutta (mm. STEAn tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys (TVS))
→ mikä on se muutos, jota rahalla on saatu aikaan?
  - Myös hakemuksissa on entistä paremmin pystyttävä perustelemaan oman toiminnan tarve, merkitys ja tulokset
- STEAn avustusstrategia 2020, mihin suuntaan mennään? → Ilkka Halavan selvitys [Kansalaisjärjestö jälkiteollisessa artistiyhteiskunnassa](#) (huhtikuu 2018)
  - ”Parhaimmillaan digitalisaatio tarjoaa meille enemmän aikaa vuorovaikutukseen toistemme kanssa ja vähentää hallinnollista työtä.”
- Sote-uudistus ja maakuntamalli, mitkä ovat vaikutukset (järjestöt palveluntuottajina)?

Taustaa: Sote-järjestöjen haasteita

- Sitoutuminen vapaaehtois- ja järjestötyöhön muutoksessa, tehdään projekteja, muttei kiinnitytä järjestöihin entiseen malliin
- Digitalisaation vaikutukset (esim. miten käy ryhmätoiminnan?)
- Into ja halu on tehdä paljon ja laajasti, mutta resurssit ovat rajalliset → pitää kohdentaa toimintaa ja muistaa rahoitushakemuksessa mainitut toiminnan tavoitteet
- Arviointi- ja seurantakäytännöt ovat hyvin vaihtelevia → Järjestöillä on käytössä erilaisia palautteen keräämisen menetelmiä, mutta systemaattisuus ja kerätyn palautteen kunnollinen hyödyntäminen voi jäädä tekemättä.
  - Tavoitteet, toiminta ja tulokset voivat mennä sekaisin tai raportointi ei ole halutussa muodossa → rahoittaja ei saa haluamaansa tietoa (hakemuksesta alkaen)

Tuki sosiaali- ja terveysalojen järjestöille oman toiminnan systemaattiseen arviointiin ja kehittämiseen - ARTSI-toiminta

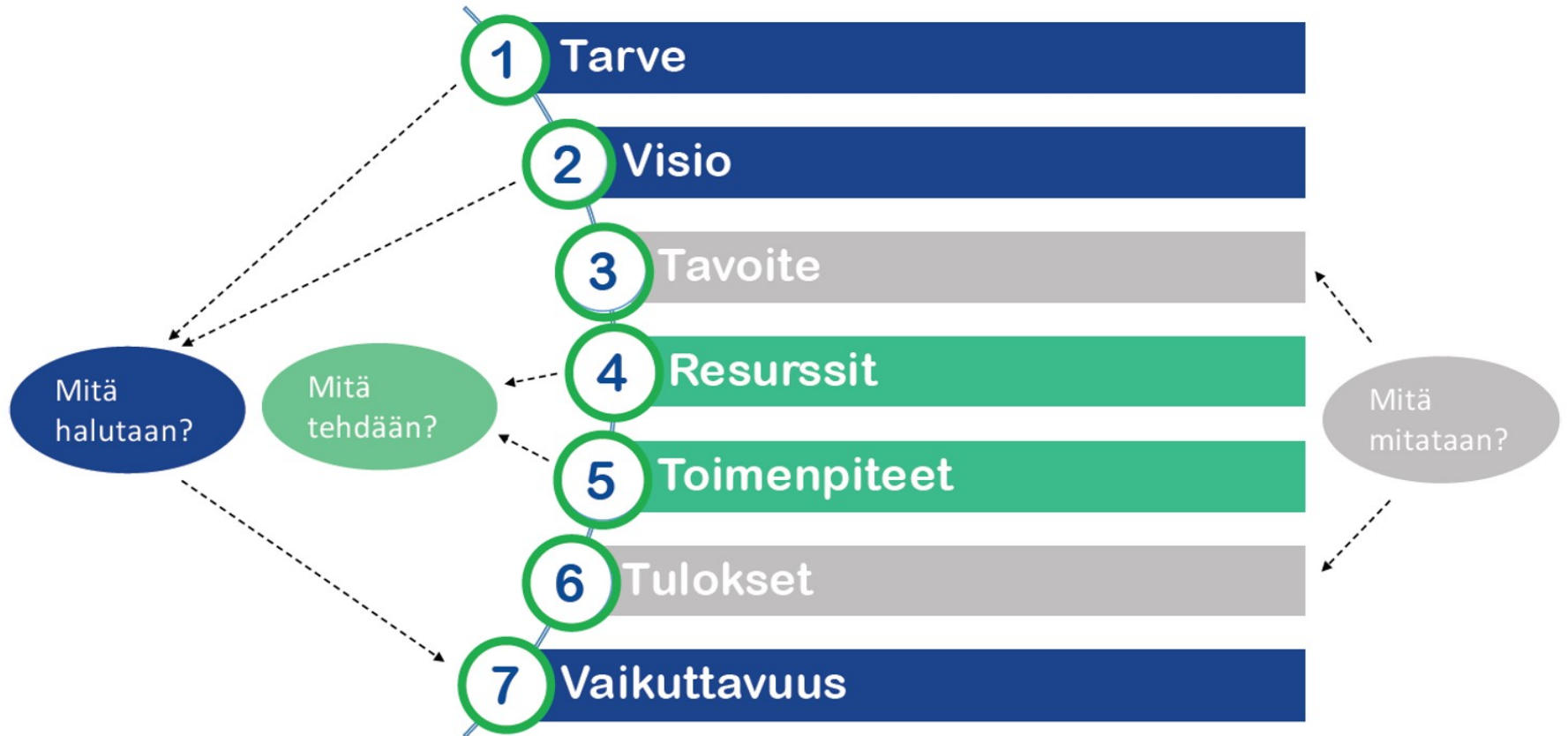
- Toimintaa rahoittaa STEA
- Toiminnan tavoitteet:
  - luodaan kohdejärjestöille niiden tarpeista lähtevät mallit ja työkalut itsearviointiin sekä tuloksia ja vaikutuksia koskevan seurantatiedon tuottamiseen
  - integroidaan arvioiva ajattelu ja toimintatavat kiinteäksi osaksi kohdejärjestöjen toimintaa.
  - arviointikäytäntöjä ja arviointitiedon hyödyntämistä koskevan tietouden lisääminen yleisemmin sosiaali- ja terveysalan järjestöjen keskuudessa.

Mitä ARTSI-toiminta on käytännössä?

- Kohderyhmä
  - pienet, maksimissaan 10 työntekijän järjestöt, jotka kaipaavat tukea oman toimintansa arviointiin ja seurantatiedon tuottamiseen
  - ARTSI-projektin aikana 2013-2016 kolme kehittämiskierrosta, mukana 34 järjestöä. ARTSI-toimintaan 2016-2017 osallistui 17 järjestöä.
  - toukokuussa 2017 aloitti uuden kierroksen 17 järjestöä (hakijoita 27)
  - uuden ryhmän haku auki parhaillaan
- Vuoden prosessi, aloitetaan ja päätetään mukana olevien järjestöjen yhteisellä tapaamisella
- Keskiössä henkilökohtaiset tapaamiset ja sparraukset järjestöjen luona (3-4 kertaa prosessin aikana)
- Muille kuin ARTSI-toiminnassa mukana oleville järjestöille tarjotaan tukea Artsin nettisivuilla olevien arvioinnin työkalujen ja mallien avulla. Lisäksi osallistutaan ja esiinnyttään järjestöille ja arviointiin liittyvissä tapahtumissa.

Vaikuttavuusketju toimintaa selkeyttämässä

(Hyvän mitta -hanke)

Vaikutukset ja vaikuttavuus

- Vaikuttavuusajattelu: Input, Output, Outcome, Impact eli Panos, Tuotos, Vaikutus, Vaikuttavuus.
- **Vaikutuksilla** tarkoitetaan saavutettuja tavoitteiden mukaisia yksittäisiä muutoksia.
  - On tärkeää hahmotella jo etukäteen oletettuja vaikutuksia ja tuloksia, joita kohti toiminnalla pyritään
- **Vaikuttavuutta** syntyy kun saavutetaan pidemmällä aikavälillä kokonaistavoitteen mukaisia tuloksia.

Esimerkki työkaluista: Toiminnankuvauslomake

PÄÄTAVOITE I	Päätaavoite I tähän		
OSATAVOITE A	Osataavoite A tähän		
TOIMENPITEET	TAVOITELLUT TUOTOKSET	TAVOITELLUT TULOKSET	TAVOITELLUT VAIKUTUKSET
Toimenpide I, joka tähtää osatavoitteeseen			
Toimenpide II, joka tähtää osatavoitteeseen			
Toimenpide III, joka tähtää osatavoitteeseen			

Esimerkki työkaluista: Toiminnankuvauslomake

TAVOITE	Tavoite 1.			
OSATAVOITE	Osatavoite a.		Osatavoite b.	
TOIMENPITEET				
EDELLYTYS TOIMENPITEELLE				
OLETETUT VAIKUTUKSET				
TAVOITETASO				
KEHITTÄMISTARPEET				
VASTUUHENKILÖ/ AIKATAULU				

ARVIOINNIN SUUNNITTELU

TIEDON- JA PALAUTTEENKERUU

TOIMINNAN
KOHDERYHMÄ

TOIMINTAAN
OSALLISTUVAT
VAPAAEHTOISET

SIDOSRYHMÄT JA
YHTEISTYÖ-
KUMPPANIT

TYÖNTEKIJÄT

ANALYSOINTI JA KEHITTÄMISEHDOTUSTEN KIRJAAMINEN

ITSEARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

ARVIOINTITIEDON HYÖDYNTÄMINEN

ARVIOINNIN SUUNNITTELU

- Mitä toiminnan tavoitteen toteutumiseen ja oman toiminnan kehittämiseen liittyviä tiedontarpeita järjestössä on?
- Mitä tietoja tarvitsemme rahoittajalle raportointia varten?
- Mitä ovat ne tavoitellut tulokset ja oletetut vaikutukset, joiden toteutumista arvioidaan?

TIEDONKERUU

- Miten ja keneltä arviointitietoa kerätään?
- Miten tiedonkeruu ajoitetaan? Jatkuvasti vai otostyyppisesti?
- Kuinka paljon resursseja on käytössä arviointia varten? Kaikkea ei tarvitse arvioida.

ANALYSOINTI

- Laadullisen ja numeerisen tiedon analysointitavat
- Rahoittajan vaatimat raportointitavat

ARVIOINTITIEDON HYÖDYNTÄMINEN

- Miten analysoitua tietoa kannattaa hyödyntää?
- Arviointitiedon suhteuttaminen toiminnan tavoitteisiin, toimintaan ja käytössä oleviin resursseihin

Arvioinnin reunaehdot

- Vaikuttavuuden todentamiseen keskittyvän tieteellisen tutkimuksen tekeminen on haastavaa, aikaa vievää ja toisinaan käyttömahdollisuuksiltaan rajallista.
- ARTSissa on ohjeistettu pieniä järjestöjä keskittymään tavoitteisiin ja sisältöihin nähden mielekkäaseen tapaan selvittää ja osoittaa vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Tällöin on olennaista pyrkiä:
  - ✓ **Realistiseen tavoitteen asetantaan**
  - ✓ **Moninäkökulmaiseen (kohderyhmä, vapaaehtoiset, sidosryhmät ja henkilöstö) palautteenkeruuseen**
  - ✓ **Relevantteihin mittareihin**
  - ✓ **Konkreettisiin näyttöihin**

Vaikutusten arvioinnista I – Yleistä tiedonkeruusta

- Muistettava tietosuoja-asiat (mm. uusi EU:n tietosuoja-asetus GDPR)
- Alkumittaus – loppumittaus
  - ei aina mahdollista varsinkaan yksilötasolla, säännöllisesti kokoontuvissa ryhmissä onnistuu
- Vaikutuksia voi mitata heti, mutta vaikuttavuutta tapahtuu yleensä pitkällä aikavälillä (haasteena tavoittaa henkilöt uudestaan)
- Mm. SROI:n (social return on investment) avulla voi mitata kustannusvaikuttavuutta

Vaikutusten arvioinnista II – Mitä tietoa kerätään?

- Muistetaan tavoitteet sekä tulokset ja vaikutukset, niitä pitää mitata ja niihin vastata
- Keskitytään erityisesti mittaamaan toiminnan hyötyjä ei toiminnan toteutusta
- STEA korostaa muutosta, mitä toiminnalla on saatu aikaan verrattuna aikaisempaan tilanteeseen
- Sidosryhmiltä saa hyvää ulkopuolista tietoa, mutta heitä (etenkin julkinen sektori) voi olla vaikea saada vastaamaan kyselyihin
- Vapaaehtoisilta muistettava myös kysyä, mitä hyötyä he itse saavat
- Työntekijöiden itsearviointi myös tärkeä osa prosessia

Vaikutusten arvioinnista III – Miten tietoa kerätään?

- Tiedonkeruun menetelmiä:
  - Indikaattoritiedot (osallistujien, tapahtumien jne. määrät)
  - Pulssimittarit ja tapahtuman ym. jälkeiset ”hymynaama”-arvioinnit
  - Kyselyt ja haastattelut
  - Työpajat ym. kokoontumiset
  - Eri tilanteissa saadun suullisen palautteen säännöllinen kirjaaminen
  - Havainnointi
- Menetelmät valittava sen mukaan, miten kohderyhmä pystyy/haluaa vastata
- Opiskelijat ovat avuksi, mutta vaativat tukea

Vaikutusten arvioinnista IV – Kyselyt/haastattelut

- Ei tehdä liian raskasta kyselyä, kysytään vain niitä asioita, joita halutaan tietää (ei esim. turhia taustatietoja)
- Matriisi, jossa väittäminä hakemuksissa mainittuja tuloksia (myös haastatteluissa hyvä, jotta saadaan suoraan raportoitavaa aineistoa)
  - Esim. olen saanut toiminnassa ystäviä (asteikko 1=eri mieltä 2=jokseenkin eri mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä 4=samaa mieltä)
- Esimerkkejä avoimista kysymyksistä esim. valmennuksen jälkeen
  - Mitä hyötyä valmennuksesta oli sinulle?
  - Miten olet muuttanut toimintaasi valmennuksen ansiosta?
  - Mitä hyötyä valmennuksesta on ollut asiakkaillesi?

Vaikutusten arvioinnista V – Miten tietoa hyödynnetään?

Vaikutusten arvioinnista VI – Muista kertoa onnistumisista!!

- Arvioinnin ja palautteenkeruun kautta saaduista tuloksista ja kehittämispäätöksistä on hyvä viestiä mm. kohderyhmälle, sidosryhmille ja kumppaneille sekä vapaaehtoisille.
  - Tuodaan näkyväksi, että palautteenkeruu ja arviointi tähtää toiminnan kehittämiseen
- Nettisivut
- Sosiaalinen media: Facebook, Twitter, Instagram
- Blogit
- Uutiskirjeet
- Lehtijutut

Kokemuksia Artsi-toiminnasta

- Tärkeää aloittaa ”alusta” eli ensimmäiseksi tarkennettava toiminnan tavoitteet ja miten toimenpiteet vastaavat niihin → jos tätä ei tehdä kunnolla, arviointivaiheessa tulee ongelmia
- Järjestöt ovat erilaisia, jokaisella omat toimintatapansa ja toiveensa sekä kohderyhmien kyky vastata kyselyihin pitää huomioida
  - mallit rakennettava järjestön tarpeista
- Saavutusten sanallistaminen voi olla vaikeaa, ”raportointikieli” tuntuu vieraalta (muista myös kertoa, miten ja mistä tieto on kerätty)
- Pienissä järjestöissä on jo tärkeää pelkästään se, että saa keskustella asioista ja peilata omia näkemyksiään niin arvioinnista kuin kehittämisestä ja järjestötoiminnasta ylipäänsä

Kiitos!

Lisätietoja:

kimmo.terava@kuntoutussaatio.fi

Työkalut ja opas oman toiminnan arviointiin:

<http://hankkeet.kuntoutussaatio.fi/artsi/>

Seuraa Twitterissä: @ARTSItoiminta

